

SÜREKLİ İŞGÖREMEZLİK ORANINDA HER ARTIŞ YENİ BİR OLGU, YENİ BİR DAVA KONUSUDUR.

1) Maluliyet oranında bir artma olduğu takdirde, bu durum yeni bir olgu olup artan miktar için ayrı bir dava açılabilmesi mümkündür. Artan maluliyet farkı için ayrıca manevi tazminat da istenebilir.

Dava, meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezliğe uğrayan davacı işçinin maddi ve manevi zararının giderilmesi istemine ilişkindir. Uyuşmazlık, 18.01.1994 tarihli rapora göre belirlenen %71 sürekli iş göremezlik oranı bakımından davalının zaman aşımı definin yerinde olup olmadığı noktasında toplanmaktadır. Meslek hastalığı yada iş kazası nedeniyle belirlenen **maluliyet oranında bir artma olduğu takdirde, bu durum yeni bir olgu olup artan miktar için ayrı bir dava açılabilmesi mümkündür.** Meslek hastalığından kaynaklanan tazminat davalarında zaman aşımı süresi Borçlar Kanununun 125. maddesi gereğince 10 yıldır. Somut olayda davacının %71 oranındaki iş göremezliği 19.1.1994 tarihinde belirlenmiş ve bu oran üzerinden SSK tarafından sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış böylece zarar oluşmuş ve zaman aşımı işlemeye başlamıştır. Hal böyle olunca da 27.3.2006 tarihinde %74,80 iş göremezlik için açılan manevi tazminat davasında ilk belirlenen %73'lük bölüm için 10 yıllık zaman aşımı olduğundan, yeni bir olgu olan artma miktarı diğer bir deyişle %3,80 **fark maluliyet için manevi tazminat takdir etmek gerekirken,** zararın ancak Ankara Meslek Hastalıkları Hastahanesinin 17.3.2006 tarihli cevabi yazılarıyla öngörülebilir ve istenebilir hale geldiğinden bahisle %74,80 iş göremezlik oranına göre manevi tazminat takdiri usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekte, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

HGK.12.03.2008 E. 2008/21-245 K. 2008/249

2) Manevi tazminatın bölünmezliği nedeniyle ancak bir defa istenebilir.

Ancak zararın oluşumunda değişiklik ve daha ağırlaşmış bir durum (maluliyet derecesinde artış) olmuşsa, her olgunun ayrı olması nedeniyle birden fazla dava açılması olanaklıdır.

Dava haksız eylem nedeniyle uğranılan manevi zararın ödetirilmesi istemine ilişkindir. Davacı yaralanması nedeniyle manevi tazminat istemiş; **daha sonra yaralanma derecesinin değiştiğinden** bahsederek ikinci bir dava daha açıp yeniden manevi tazminat istemiş; Mahkemece ilk dava ile ikinci dava birleştirilmiş; böylece iki dava dilekçesi ile miktarlar değişik olmak üzere iki ayrı manevi tazminat isteminde bulunulmuştur. Mahkemece ilk davadaki istem konusunda kısmen kabul kararı verilmekle birlikte, sonradan açılan dava için olumlu veya olumsuz bir karar verilmemiştir.

Medeni Kanunun 47.maddesinde yaralanan kişinin manevi tazminat da isteyebileceği hükme bağlanmıştır. Manevi tazminatın kişinin ruh ve vücut bütünlüğünün bozulması, sosyal kişilik değerlerinin saldırıya uğraması gibi durumlarda istenebileceği yasal ve yerleşmiş yargı kararlarıyla kabul edilmiştir. Manevi tazminatın zararlandırıcı bir olay nedeniyle ancak bir defa istenebileceği, bu tazminat türünün bir gereğidir. Diğer bir anlatımla hukuk sisteminde manevi tazminatın bölünmezliği kabul edilmiş bulunmaktadır. Ancak zararlandırıcı eylem sonunda zararın oluşumunda değişiklikler, bu bağlamda daha ağırlaşmış durumların meydana gelmesi durumunda her olgunun ayrı olması nedeniyle birden fazla dava açılması olanaklıdır.

Somut olay itibarıyla davacının yaralanmasından sonra alınan 13/10/1995, 2/7/1996, 5/7/1996, 11/9/1996, tarihli raporlara göre uyluk kemiği kırılması, omuz ve kürek kemiği

yaralanması tespit edildiği, sağ bacakta iki santimetre kısalma olduğunu, kalça başında kan dolaşımı bozukluğu tespit edildiğini bu yaralanmaları nedeniyle Hamburg Çalışma Sağlık ve Sosyal Hizmetler İdaresi tarafından davacının %30 sakatlık derecesi olduğunun belirlendiğini belirtmiş ikinci davada ise 19/10/1997 tarihli rapora dayanılmış bu raporda sağ uylukta hareket kısıtlılığı belirlenip, ağrının artması durumunda yapay kalça yerleştirilerek takviye düşünüldüğü belirtilmiştir. İkinci raporda zararlandırıcı durumun ağırlaşması durumunda ikinci davanın da kabul edilmesi düşünülebilir.

O halde mahkemece yapılacak iş, birleştirilen dosyayı getirterek, raporları değerlendirmek, iki raporda belirtilen arazların farklı olduğu, ikinci rapordaki belirlemenin daha ağır sonuç doğurduğu anlaşıldığı takdirde yukarıda anılan ilkelere göre karar vermektense ibaret olup, birleşen dosya konusunda olumlu veya olumsuz karar verilmemiş olması usul ve yasaya aykırı bulunduğundan kararın bozulması gerekmiştir.

4.HD.04.10.2001 E. 2001/7309 - K. 2001/9031

3) Sürekli işgöremezlik oranında her artış ayrı bir olgudur. Anılan olguların oluştuğu günden zamanaşımının işlemeye başlayacağı Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir.

Zararlandırıcı sigorta olayına uğrayan işçide oluşan %42 sürekli işgöremezlik oranının tarihi 20.6.1987, yeniden belirlenen %63 oranının tarihi ise 17.4.1998'dir. Sürekli işgöremezlik oranında her artış ayrı bir olgudur. Anılan olguların oluştuğu tarihten itibaren zamanaşımının başlayacağı Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir. Zira tazminat hesabının meslekte kazanma güç kayıp oranlarının arttığı tarih dikkate alınarak yapıldığı hukuksal gerçeği ortadadır. Hal böyle olunca BK. 125. maddesinde öngörülen 10 yıllık zamanaşımı, haksız fiilin vuku bulduğu tarihten değil, sigortalıda oluşan sürekli işgöremezlik oranının oluştuğu tarihten başlaması gerektiği açıktır. Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın ve özellikle sürekli işgöremezlik oranlarının oluştuğu tarih itibariyle davada 10 yıllık zamanaşımı süresinin dolmadığı gözetilmeksizin yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

21.HD.23.03.1999, E.1998/9048 – K.1999/1982

4) Daha önce tazminat davasına konu edilip kesinleşen maluliyet oranının, giderek yükselmesinden dolayı artan maluliyet nedeniyle manevi tazminat istenmesi halinde, meslekte kazanma gücü kayıp oranının ulaştığı tarihin belirlenmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir.

Dava %16.19 fark maluliyet için manevi tazminat istemine ilişkindir. Davacının meslekte kazanma güç kaybı oranı daha önce %23.5 olarak saptanmış ve bu oran üzerinden açılan maddi ve manevi tazminat davası hüküm altına alınıp kesinleştikten sonra, işgöremezlik oranının %39.24'e çıkması üzerine yeni bir dava ile manevi tazminat istenmiştir. Bu durumda yapılacak iş, sürekli işgöremezlik oranında artma tarihinin hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeksizin sağlıklı bir şekilde saptanması, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir. (YKD. 1998/7-1045)

21.HD.02.10.1997, 5684-5979

5) İlk dava sonuçlandıktan sonra, maluliyet oranında artış olmuştaysa, yeni bir dava açılarak maddi ve manevi tazminat istenebilir.

Maluliyet artışı nedeniyle, ilk davadan (13) yıl sonra açılan tazminat davasına ilişkin zamanaşımının başlangıcı, maluliyet artışının öğrenildiği tarihtir.

Trende yolculuk yaparken 5.1.1979 günü kaza geçirip yaralanan davacının maluliyet oranı %37 olarak saptanmış; bu oran üzerinden açılan dava sonuçlandıktan sonra, davacı maluliyet oranında yükselme olduğu savı ile yeni bir dava açmış ve bu dava Adli Tıp Kurumu'nun 25.11.1992 tarihli raporu ile belirlenen %43.2 artan maluliyet oranına dayandırılmıştır.

Davacının maluliyet oranındaki artışın önceki olaya bağlı ve fakat 25.11.1992 tarihli raporla ortaya çıktığı anlaşılmasına göre, bu ek maluliyet artışından doğan zararın da bu

tarihte öğrenildiğinin kabulü ve buna bağlı tazminat davası zamanaşımının da bu tarihten itibaren başlatılması gerekir. Nitekim, doktrinde de zarar görenin sağlık durumunun, daha sonra kötüleşmesi halinde bundan doğan zararın bağımsız olarak ele alınacağı ve bu yeni zarar için yeni bir zamanaşımı süresinin işlemeye başlayacağı kabul edilmektedir (Bkz. Prof. Dr. F. Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: 2, Sh. 433 ve orada atıfta bulunulan yerli ve yabancı yazarlar).

O halde, yukarıda açıklamalara göre davalı vekilinin zamanaşımına yönelik temyiz itirazları varit olmadığı gibi, dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle gerekirci sebeplere ve delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre davalı vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir.

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı davalı vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün onanmasına 21.2.1994 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi. (YKD. 1994/7-1099)

11.HD.21.02.1994, E.1993/6410 - K.1994/1301

6) Sürekli işgöremezliğe ilişkin maddi ve manevi tazminat hakkı hüküm altına alındıktan sonra, artan işgöremezlik derecesi için yeniden manevi tazminat istenebilir.

İşyerinde çalışmakta iken meslek hastalığına yakalanan davacı, daha önce açtığı tazminat davasında %40 maluliyet üzerinden tazminat aldığını, oysa maluliyetinin %70'e yükseldiğini ileri sürerek bu orana göre maddi ve manevi tazminata hükmedilmesini ve fazla haklarının saklı kalmasına karar verilmesini istemiş, Mahkeme manevi tazminat isteğinin reddine karar vermiştir.

Özel Dairece dosya incelenmiş aşağıdaki karar verilmiştir:

Davacı daha önce %40 malul kaldığını ileri sürerek maddi ve manevi tazminat isteğinde bulunmuş ve %40 üzerinden gerçekleşen hakkı hüküm altına alınmıştır. Bu tarihten sonra malullük derecesi %70'e yükselmiştir. Davacı bu defa malullük derecesindeki artış oranında **manevi tazminat** istemiştir.O halde, davaya bakılarak artan kısım için iki tarafın mali ve içtimai durumlarına göre **manevi tazminat** takdir edilmesi gerekirken, davanın reddedilmesi usule ve kanuna aykırı olup, bozulmasına oy birliğiyle karar verilmiştir.

(İş Hukuku Dergisi, 1971/Mart, sayı:25, sf.6)

9.HD.20.10.1970, 6410-10871

7) Maluliyet derecesinin artması halinde, işçinin meslek hastalığına yakalandığı tarih gözönünde tutularak davanın zamanaşımı yönünden reddi yasaya aykırıdır.

Davanın esasını incelenmek ve dava tarihinden geriye doğru on sene içinde kalan artma derecesini tespit etmek ve buna göre karar vermek gerekir.

Davacı dilekçesinde, meslek hastalığı sonucu %49 malûl kaldığını beyanla zararlarının ödetilmesini istemiş; 14.10.1969 günlü oturumda da 1962 yılında malûliyetinin arttığını, bu artmayı istediklerini bildirmiştir.Davalı ise zamanaşımı bulunduğu, davanın genişletilmesi ve değiştirilmesini kabul etmediklerini savunmuştur. Mahkemece, meslek hastalığının 05.09.1958 tarihinde tespit edilmesine, davanın ise 16.01.1969 tarihinde açılmasına göre, on senelik zamanaşımı süresi geçtiğinden, 1962 yılında tespit edilen artmanın ayrı bir dava ile istenebileceği gerekçesiyle davanı reddine karar verilmiştir.

1958 yılında tespit ve teşhis edilen malûliyet %12'dir. 1962'den sonra ise %49'a yükselmiştir. Davacı da 14.10.1969 günlü oturumda bu artmayı istediklerini bildirmiştir. İsteğin davanın bir kısmına hasredilmesi, davayı genişletme ve değiştirme olarak nitelendirilemez. Şu halde yapılacak iş, davanın esasını inceleyerek dava tarihinden geriye doğru zamanaşımı süresi sınırları içinde kalan artma derecesini tespit etmek ve sonucuna göre hüküm kurmaktır. Yazılı olduğu şekilde davanın reddi yasaya aykırıdır.

9.HD.13.04.1970, 1497-3567

8) Meslek hastalığı nedeniyle manevi tazminat davasında, önceki davada işçinin %10 malûliyetine karşı tazminata hükmedilmiş olması, malûliyetin artması dolayısıyla, artış oranında yeniden manevi tazminata hükmedilmesine engel değildir.

Dava, meslek hastalığı nedeniyle manevi tazminat isteğidir. Mahkeme, ikinci bir dava açılmayacağı gerekçesiyle davayı reddetmiş; davacı red kararının yasalara aykırı olduğundan söz ederek hükmü temyiz etmiştir. Gerçekten, şartları Borçlar Kanunu 47 nci maddesinde tarif edilen manevi tazminatın bir acı karşılığı olduğu şüphe götürmez.. Anılan tazminatın miktarı, duyulacak acının ağırlığı ile orantılı olmak lâzım geleceğine göre, orantının acı çeken aleyhine bozulması halinde, dengenin sağlanmaması da hak ve adalet duygularına aykırı düşer. Ohalde önceki davada, davanın %10 malûliyetine karşı hükmedilen tazminatı, ancak o günkü ve o orandaki acının karşılığı saymak gerekir. Cismani zarar çoğalarak, malûliyetin %38.2'ye yükselmiş olması, yeni bir olay olarak nitelendirilmeli ve bu çoğalmada davacının bir kusuru da ileri sürülmediğine göre, yeni duruma uygun bir miktar manevi tazminatın takdiri ile önce hükmedilen miktarın düşülmesinden sonra geri kalana hükmedilmelidir. Mahkemenin aksine bir düşünce ile davayı redetmiş olması yasalara aykırıdır. Temyiz edilen kararın gösterilen sebepten bozulmasına oybirliğiyle karar verildi.

9.HD.08.04.1971, 4698-7342

9) Malûliyetin sonradan artması halinde, yeni bir dava ile artan zararı karşılayacak miktarda maddi ve manevi tazminat istenebilir.

Davacı, davalının işyerinde 20.2.1969 tarihinde iş kazasına maruz kalarak beden gücünde % 15 oranında kayba uğramış ve açtığı davada bu malûllük oranına göre maddî ve manevî tazminatı mahkemeden istemiş, isteğine göre hakkını almıştır. Bundan sonra ikinci davasıyla maluliyet derecesinin. % 15'ten % 29,2 ye yükseldiğini bildirerek bu yükselen maluliyet derecesine göre tazminat takdirini istemiş bulunmaktadır.

Davacının önceki davasında belli olan duruma göre, ilerdeki gelişmeleri saklı tutmaksızın tazminat talep etmiş olması, ilerdeki gelişmelere dayanarak yeni bir dava ile artan zararı karşılayacak miktarda tazminat istemesini engelliyen bir kesin hüküm söz konusu olamaz. O halde davacının tazminat isteğini kapsayan iddiası için deliller toplanarak incelenmeli ve varılacak sonuç uyarınca bir karar verilmelidir. Mahkemece bu yön gözönünde tutulmaksızın davanın reddi usûl ve yasaya aykırıdır.

9.HD.15.01.1974, 73/1607 - 74/1271

10) Maluliyet derecesi sonradan artmış ise artış tarihinden itibaren 10 yıllık zamanaşımı hesaplanmalı, ancak artıştan önceki kısım olay tarihinden itibaren zamanaşımına tabi tutulmalıdır.

İş kazası 6.11.1963 günü meydana gelmiş olmasına göre, 8.4.964 günlü raporda belirtilen maluliyet nedeni ile bu maluliyet miktarına uygun düşen tazminat isteği 3.12.1973'de açılan dava dolayısı ile gerçekten zamanaşımına uğramış ise de, sonradan alınan raporlar ile davacının maluliyet derecesi artmış ve artma oranındaki tazminat isteklerinin zamanaşımı başlangıcı 1.8.1965 ve 21.6.1973 günü bulunmuştur. O halde %12 maluliyete ilişkin isteğin mahkemece zamanaşımı yönünden reddinde usûl ve yasaya uymayan bir yön bulunmamıştır.

Ancak, maluliyet derecelerinin % 19,2 ve % 32,2'ye- yükselten raporların tarihlerine göre, olayda zamanaşımı söz konusu değildir. Bu itibarla, artan maluliyet dereceleri ve miktarı üzerinden tarafların iddia ve savunmalarına göre delilleri toplanarak neticesine göre bir karar verilmesi gerekmele, hükmün bu nedenle bozulmasına karar verilmiştir.

9.HD.28.11.1974, 9298-27136

11) Artan işgöremezlik nedeniyle açılan davada 10 yıllık zamanaşımının başlangıcı işgöremezlik artışının hekim raporu ile tespit edildiği tarihtir.

Davacı, meslek hastalığı sebebiyle tazminat istemiştir. Davalı, diğer savunmaları yanında zamanaşımı savunmasında bulunmuştur. Mahkeme, meslek hastalığının tespit edildiği tarih ile davanın açıldığı tarih arasında 10 yıldan fazla bir süre geçmiş olması sebebiyle davayı reddetmiştir.

Dosyadaki belge ve bilgilere göre davacının meslek hastalığı ilk defa 25.11.1955 tarihinde tespit edilmiştir. Malullüğü %10'dur.

Davacının ikinci muayenesi 22.8.1956 tarihinde yapılmış ve aynı meslek hastalığından ötürü malullük derecesinin %40 oranına yükseldiği görülmüştür. Bu duruma göre davacının %10 malullüğünü gerektiren ilk muayenesinden başlayarak 10 yıl geçmiş olduğu için %10 malullüğünün sebep olduğu gelir kaybını zamanaşımı sebebiyle istemesi mümkün değildir. Kararın bu yöne ilişkin kısmı doğrudur.

Ancak davacının ikinci muayene tarihinden itibaren tespit edilen yeni malullüğünün sebep olduğu gelir kaybı için yeniden 10 yıllık zamanaşımı cereyan eder. İkinci muayene tarihi ile dava tarihi arasında henüz 10 yıllık süre geçmemiştir. O halde davacının yeni malullüğünün, yani %30 oranındaki malullüğüne göre gelir kaybını kapsayan dava incelenmeli ve varılacak sonuç uyarınca bir karar verilmelidir.

Mahkemenin zamanaşımı sebebiyle isteğin tümünü reddetmesi usul ve kanuna aykırıdır. (İş Hukuku Der.1972/Mayıs-Haziran, sayı: 30-40, sf.12)

9.HD.30.06.1969, 2336-7539

12) İş kazası sonucu malul kalmış bir işçi, işverene karşı açtığı davada tazminat kararı aldıktan sonra maluliyet derecesinin artması halinde, artan kısım için yeniden tazminat davası açılabilir.

Davacı, davalının işyerinde 20.11.1962 tarihinde iş kazası geçirmiş, %11 işgöremezlik oranına göre tazminat istemiş ve hakkını almıştır. Bundan sonra S.S.Kurumu'nca yapılan muayenesinde malullüğünün %32'ye yükseldiğinin tespit edilmesi üzerine davacı yeni bir dava açmış, davalının kesin hüküm savunmasını kabul eden mahkeme davayı reddetmiştir.

Kesin hükümden söz etmek için usul hükümlerine göre tarafların, dava değerinin (müddeabihin) ve sebebin aynı olması gerekir. Gerçekten her iki davada taraflar ve sebep aynı olmakla birlikte dava konusu (müddeabih) aynı değildir. Davacı ikinci davasında %11 ile %32 arasındaki malullük farkının gerektirdiği tazminat istemiştir.

O halde davacının tazminat isteği incelenmeli ve varılacak sonuç uyarınca bir karar verilmelidir. (İş Hukuku Der. 1971/Nisan, sayı:26, sf.11)

9.HD.30.01.1967, 11434-670

13) İş kazasından ötürü işverene karşı açılan ilk davada faazlaya ilişkin hakkını saklı tutan davacı işçinin, yükselen sakatlık derecesini ileri sürerek, ikinci bir dava ile artan sakatlık oranında tazminat istemeye hakkı vardır.

İlk davada ileri sürülüp de iddianın genişletilmesi yolundaki savunma nazara alınmak suretiyle, sakatlık derecesinin arttığı yolundaki davacının iddiası incelenmeden verilmiş olan hüküm, artan sakatlığa dayanan ikinci davada kesin hüküm niteliğinde değildir.

Davacı, ilk davası ile maluliyet derecesinin davanın açıldığı tarihte 11.84 olmasına göre tazminat isteğinde bulunmuş ve fazlaya ilişkin haklarını saklı tuttuğunu ilk dilekçesinde belirtmiştir. Bu davanın yargılaması sırasında, davacı, maluliyet derecesinin yükseldiğini 4.3.1963 günlü oturumda ileri sürmüştü ise de, davalı taraf iddianın genişletilmesine muvafakat etmediği için, tazminat tutarı, dava dilekçesinde gösterilen 11.84 maluliyet derecesine göre hesaplanmıştır.

Davacı, ikinci davasıyla maluliyet derecesinin yükseldiğini bildirerek, bu yükselen maluliyet derecesine göre tazminat takdirini istemiş bulunmaktadır. Davacı, ilk davasında fazlaya ilişkin haklarını saklı tuttuğuna göre, ayrıca tazminat istemeye hakkı vardır. Kaldı ki Borçlar Kanununun 46. maddesinin 2.fıkrasındada belirtildiği üzere hüküm verilmesi

sırasında yeter derecede kanaatin cismanî zararın sonuçlarını tayin etmek mümkün değil ise, hükmün tefhimi tarihinden itibaren iki yıl içinde hâkimin inceleme selâhiyetini muhafaza etmeye hakkı vardır. Birinci davanın son safhalarında maluliyet derecesinin 26 ya yükselmiş olmasına ve bu durum davacı tarafça ileri sürülmesine rağmen, sadece iddianın genişletilmesi bakımından, sonradan ileri sürülen bu durum mahkemece incelenememiştir. O halde, anılan madde hükmünce davanın incelenmesi ve varılacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekir.

Mahkemece bu esaslar göz önünde tutulmaksızın olayda şartları gerçekleşmiş olmadığı hâlde muhkem kaziyeden söz edilerek davanın reddedilmiş bulunması usule ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

9.HD.07.05.1964, E.1964/2853 - K.1964/2782

14) Meslek hastalığı nedeniyle maluliyet derecesinin her artış kaydedişi, zararların istenmesine ilişkin yeni bir zamanaşımı süresine tabi, yeni bir olgudur. Her maluliyet derecesinin zamanaşımı, bu derecenin kesinleştiği tarihten başlar.

Davacının meslek hastalığının ilk tespit tarihi 29.6.1956 ise de, bu tarihte maluliyet derecesi belli değildir. Maluliyet derecesinin her artış kaydedişi zararların istenmesine ilişkin yeni bir zamanaşımına tabi olacak yeni bir olgudur. Ve her maluliyet derecesine ait zamanaşımının başlangıç tarihi bu derecenin kesinleştiği tarihtir. Davacının işgöremezlik derecesi 16.6.1958 tarihinde saptanmış ve dava 15.8.1966 tarihinde açılmıştır. Kuşkusuz dava tarihinden geriye doğru 10 yıl dışında maluliyet derecesi belli ise uğranılan zararlara ilişkin dava kesimi zamanaşımına uğrar. Ancak olayda %40 maluliyet derecesine ilişkin rapor tarihinden dava tarihine kadar (10) yıl geçmediğinden zamanaşımından söz edilemez.

HGK 21.09.1977, E.1976/10-2004 K.1977/739 (YKD 1978/6-874)

15) İşgöremezlik derecesinde her artış yeni bir zamanaşımının başlangıcıdır.

Zamanla artan meslek hastalığında her artış tarihinin yeni bir zamanaşımının başlangıcı sayılması ve maluliyet derecesine göre oluşan gelir kaybının on yıllık zamanaşımına uğramayan miktarının tahsiline karar verilmesi gerekir.

HGK.18.11.1970, E.1970/9-26 - K.635 K.

16) İş kazası sonucu güç kaybına uğrayan işçinin, maluliyet artışı nedeniyle manevi tazminat isteminin kabulü gerekir.

Davacı, iş kazası sonucu maluliyetinden doğan maddi ve manevi tazminatın ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Dava nitelikçe iş kazası sonucu meslekte güç kaybına uğrayan davacının güç kaybı oranının % 9'dan % 27.2'ye çıkması nedeniyle % 18.2 fark maluliyet için manevi tazminat istemine ilişkindir.

Mahkemece işin esasına girilerek ve % 18.2 fark maluliyet gözetilerek davacının istemi hakkında bir karar verilmesi gerekirken hatalı değerlendirme sonucu yazılı şekilde istemin reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davacı vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

21.HD. 30.01.2006, E.2005/11266 - K.2006/457

17) Maluliyet artışının iş kazasına bağlı ve zamanla ortaya çıktığının belli olması durumu karşısında, artan maluliyet nedeniyle manevi tazminat steğinin kabulü gerekir.

Taraflar arasındaki manevi tazminat davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Zonguldak 2. İş Mahkemesi'nce davanın kısmen kabul, kısmen reddine dair verilen 22.10.1976 gün ve 872/858 sayılı kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 6.5.1977 gün ve 8834-3504 sayılı ilamı:

"Davacının meslekte kazanma gücündeki kayıp oranındaki artışın 1953 yılında meydana gelen iş kazası sonucu olup olmadığı araştırılmadan eksik inceleme ile karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğu gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; Mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Dava dosyasındaki belgelere göre, davacı işçi, davalıya ait işyerinde çalışmakta iken 19.2.1953 günü geçirmiş olduğu iş kazası sonucu sağ gözünde kornea cerhası ve reddi katarakt meydana gelecek biçimde yaralanmış ve bu nedenle yüzde onyedi oranında maluliyete uğradığı 27.4.1953 günlü sağlık kurulu raporu ve diğer belgelerle saptanmıştır.

Davacı, bu defa, aynı olaya bağlı olarak maluliyet oranında % 34,2'ye yükseldiğini ileri sürerek artan maluliyet nedeniyle manevi tazminat istemektedir.

Gerçekten de, Sosyal Sigortalar Kurumu Ankara Hastanesi'nce yapılan muayene sonucu verilen 19.1.1971 günlü sağlık kurulu raporunda, sağ gözde eski yaralama skotrisi ve popillanın yara yerine doğru çekik, göz dibinin görülmediği, bir metreden parmak sayabildiği tesbit olunmuş ve bu rapor gereğince davacının maluliyet oranı % 32,2'ye çıkarılmış, maluliyet geliri de bu oranda arttırılmıştır.

İş kazasının oluş biçimi ile, ilk ve son muayeneler sonucu verilen raporların karşılaştırılmamasından ve dosyadaki bulunan diğer belgelerden maluliyet oranındaki artışın sözü edilen iş kazasına bağlı ve zamanla ortaya çıkan tabii bir sonucu olduğu anlaşılmaktadır.

Bu nedenlerle ve direnme kararında gösterilen diğer sebeplerle ortada tahkikat noksanlığı ve araştırılması zorunlu, başka cihetler bulunmadığı sonucuna varıldığından direnme kararının onanması gerekmektedir.

HGK. 25.03.1981, E. 1979/10-168 - K. 1981/166

18) Artan maluliyet nedeniyle açılacak davada, fark maluliyet için istenebilecek tazminatın faiz başlangıcı maluliyet artış tarihi olacaktır.

Davacı, meslek hastalığı sonucu maluliyetinden doğan manevi tazminatın ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Davacı, dava dilekçesinde % 13.2 maluliyet oranı için manevi tazminat talep etmiştir. Mahkemece hükmün gerekçe kısmında davacının maluliyetinin % 78.4 kabul edilerek 26.6.2000 tarihinden itibaren manevi tazminata hükmedilmiştir. Bu husus usul ve yasaya aykırı olmuştur. Zira davacının maluliyetini Ankara Meslek Hastalıkları Hastanesinin % 78.4'e çıkartan raporu 17.4.2003 tarihli olup, Aradaki fark maluliyet için ileride açılacak davada tazminat istenebilecek ve faiz başlangıç tarihi de maluliyet artış tarihi olan 17.4.2003 tarihi olacaktır. Oysa mahkemece davacının maluliyeti %78.4 kabul edilerek % 13.2 maluliyet oranı ile 26.6.2000 tarihinden itibaren faize karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

Ne var ki, bu husus yeniden yargılaması gerektirmediğinden hüküm bozulmamalı % 13.2 maluliyete göre takdir edilen 5.000.-YTL. yasaya uygun olduğundan bu miktara 26.6.2000 tarihi itibarıyla faizi ile hükmedilerek; H.U.M.K.'nun 438/7. maddesi uyarınca düzeltilerek onanmalıdır.

21.HD. 21.11.2005, E.2005/8005 - K.2005/11799

19) Maluliyet oranının, iş kazasından sonraki, sigortalının çalışmaları sonucu arttığı idiasının araştırılması gerekir.

Davalı vekilleri, iş kazası sonrasında, sigortalının 1995-1998 tarihleri arasındaki dönemde farklı işyerlerinde şoför olarak çalıştığını, % 64 olarak tespit edilen sürekli iş göremezlik oranının bu çalışmaları nedeniyle arttığını ileri sürmüşlerdir. Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'ndan itiraz doğrultusunda rapor alınması, anılan kurul tarafından verilen raporun davacı Kurum açısından bağlayıcı olmasına karşın davalıların bu rapora da itiraz hakkının bulunduğu gözetilerek, itiraz halinde Adli Tıp Kurumu veya Tıp Fakültelerinin konuya ilişkin anabilim dalı uzmanlarından oluşturulan kurullardan rapor alınmak suretiyle, uğradığı iş kazasına bağlı olarak sigortalının meslekte kazanma güç kaybı oranının kesin biçimde belirlenmesi gerekir.

1- Olay, davalı M. İnş. ve Tic. A.Ş. tarafından yüklenilmiş olan 3. Ana Jet Üssü uçak pistine, kamyonla malzeme taşıma işini yürüten N. E.'e ait işyeri sigortalısının, şoför mahallinde oturur halde, damperi hidrolik sistemle hareket ettirerek malzemeyi boşalttığı sırada, damper liftinin kırılması sonucu şase üzerine düşen damperin yarattığı sarsıntıya bağlı olarak bel omurlarından kaynaklanan rahatsızlık nedeniyle sürekli iş göremezlik durumuna girmesi şeklinde gerçekleşmiştir.

İş kazasının gerçekleşmesinde, işçi sağlığı ve iş güvenliği kurallarının taraflara getirdiği yükümlülükler ve davalıların bu yükümleri ihlaline bağlı kusur oranlarının tespiti yönüne gidilirken, davalılar arasındaki iş ilişkisi ve bunun taraflara yüklediği edimleri gösterir sözleşme ve eklerinin celbiyle, davalıların kusur oranlarının, bu yöndeki itirazları, dosyadaki kanıtlar ve anılan düzenlemeler ışığında değerlendirilmesi gereğinin gözetilmemiş olması,

2- Davalı vekilleri, yanıt dilekçeleri ve yargılama sürecinin sonraki aşamalarındaki beyanlarında, 01.11.1994 tarihinde gerçekleşen iş kazası sonrasında, sigortalının 1995-1998 tarihleri arasındaki dönemde farklı işyerlerinde şoför olarak çalıştığını, % 64 olarak tespit edilen sürekli iş göremezlik oranının bu çalışmaları nedeniyle arttığını, sigortalının iş kazasına bağlı olarak gerçekleşen sürekli iş göremezlik derecesinin gerçeğe uygun olarak tespiti için gerekli incelemenin yapılmasını istedikleri ve bu yöndeki bir kısım bilgileri dosya içerisine sunmuş olmaları karşısında, 506 sayılı Yasanın 109. maddesinde öngörülen prosedür doğrultusunda inceleme yapılarak, sigortalının tedavisine ilişkin belgelerin tüm içerikleriyle getirilip, konu hakkında öncelikle Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'ndan itiraz doğrultusunda rapor alınması, anılan kurul tarafından verilen raporun davacı Kurum açısından bağlayıcı olmasına karşın davalıların bu rapora da itiraz hakkının bulunduğu gözetilerek, itiraz halinde Adli Tıp Kurumu veya Tıp Fakültelerinin konuya ilişkin anabilim dalı uzmanlarından oluşturulan kurullardan rapor alınmak suretiyle, uğradığı iş kazasına bağlı olarak sigortalının meslekte kazanma güç kaybı oranının kesin biçimde belirlenmesi; ayrıca iddia edildiği gibi kaza sonrası gelişme ve çalışmaların güç kaybı oranının artmasına neden olup olmadığı, böyle bir etki var ise, bunun iş kazası ile sürekli iş göremezlik durumuna girme konumu arasındaki illiyet bağı ve güç kaybı oranı derecesi araştırılıp irdelenerek, meslekte kazanma güç kaybı oranı konusunda ortaya çıkacak değişikliğin gerçek zarar tavanı ve peşin değerli gelir miktarına yansıtılması gereklerinin gözetilmemiş olması, usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde taraf vekillerinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve karar bozulmalıdır.

10.HD. 20.09.2005, E. 2005/7527 - K. 2005/9005

20) Maluliyetin artışına ilişkin davacı iddiası daha önce kesin hükme bağlanmayan yeni bir olgu olduğuna göre, SSK Yüksek Sağlık Kurulunca incelenip değerlendirilmeli, bu rapora itiraz halinde Adli Tıp Kurumu'dan rapor alınmalıdır.

Öte yandan davaya konu olan maluliyetin artışına ilişkin iddia Sosyal Sigortalar Kurumunun da hak alanını ilgilendirdiğinden SSK da usulen davaya dahil edilmelidir.

Davacı geçirmiş olduğu kazanın iş kazası ile sakatlık durumunun maluliyet oranının tespitine karar verilmesini istemiştir.

Dava nitelikçe zararlandırıcı sigorta olayı sonucu % 42 oranında kesin meslekte kazanma güç kaybına uğrayan davacının yıllar içinde artan rahatsızlıklar nedeniyle mevcut maluliyet durumunun tespiti istemine ilişkindir. Mahkemece Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas kurulunun 30.6.2004 tarih ve 2611 nolu kararına dayanılarak % 47 oranında meslekte kazanma güç kayıp oranının mevcudiyeti tespit edilmiş ise de bu sonuç usul ve yasaya uygun bulunmamaktadır.

Gerçekten davacının uğradığı iş kazası sonucu % 42 oranında kesin maluliyete uğradığı tartışmalı değildir. Olayda uyuşmazlık konusu olan, davacının % 42 kesin maluliyetini tespit eden 3.12.1993 tarihli Adli Tıp Kurumu raporundan sonra dava tarihine kadar geçen sürede % 42 maluliyetinin artış gösterip göstermediği noktasında toplanmaktadır.

Davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Kanunun 109. maddesinde maluliyet oranının tespitinde uygulanacak yöntem belirlenmiştir. Maluliyetin artışına ilişkin davacı iddiası daha önce kesin hükme bağlanmayan yeni bir olgu olduğuna göre bu iddianın da 506 sayılı Yasanın 109. maddesinin öngördüğü prosedür doğrultusunda ele alınması gerektiği tartışmasızdır.

Mahkemece yapılacak iş; bu dava ile iddia ettiği maluliyet artışının tespiti yönünden davacının kurumun sağlık tesislerine sevki sağlanarak maluliyetinin son durumunu gösterir rapor alınmalı, itiraz halinde sigortalının eski raporları ile birlikte SSK Yüksek Sağlık Kurulunca incelenip değerlendirilmeli, bu rapora da itiraz halinde Adli Tıp Kurumu ile ilgili İhtisas Dairesi ve gerekirse genel kurulundan rapor alınmalıdır.

Yargıtay İBBGK'nın 28.6.1976 tarih 1976/6 E.-4 K. Sayılı İçtihadı Birleştirme kararı ile Hukuk Genel Kurulu'nun 8.3.1985 tarih 1995/10-94 E. 160 K. Sayılı ilamları da bu doğrultudadır.

Öte yandan davaya konu olan maluliyetin artışına ilişkin iddia Sosyal Sigortalar Kurumunun da hak alanını ilgilendirdiğinden SSK da usulen davaya dahil edilmelidir.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın eksik inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

21.HD. 18.4.2005, E.2004/12943 -K.2005/3872

21) Beden gücü kayıp oranındaki her artış ayrı bir maddi olgudur. Önceki işgöremezlikten bağımsız olarak tazmini gerekir. Öyle ki, zarar görenin, önceki davada hakkını saklı tutmamış olması, gelecekteki gelişmelere dayanarak yeni bir dava ile artan zararını istemesini engelleyen bir kesin hüküm kabul edilemez.

Davacı vekili tarafından, davalıya karşı açılan davada, artan maluliyet nedeniyle ek tazminat istenmesi üzerine yapılan yargılama sonunda, mahkemeve davanın reddine ilişkin kararın Yargıtayca incelenmesi sonucu gereği görüldü:

Davacı, davalı şirkette staj sözleşmesi gereği çalışırken, sağ el ve kolu matkap tezgahı tarafından sarıldığını, %15.2 oranında kalıcı işgöremez durumuna düştüğünü, %5.1 oranı karşılığı maddi tazminatın ilk dosyada kesinleştiğini; bu davada ise %10.1 fark işgöremezlik karşılığı maddi tazminat isteğinde bulunduğunu açıklamıştır.

Mahkemece, %15.2 oranında raporun davalı idarenin itirazı üzerine verilen rapor olduğu, davacının %5.1 oranını gösteren rapora itirazı olmadığı gerekçesiyle isteği red etmiştir.

Kural olarak, beden gücü kayıp oranındaki her artış ayrı bir maddi olgudur. Önceki işgöremezlikten bağımsız olarak tazmini gerekir. Öyle ki, zarar görenin, ilerdeki gelişmeleri saklı tutmaksızın tazminat istemiş olması, gelecekteki gelişmelere dayanarak yeni bir dava ile artan zararı karşılayacak miktarda tazminat isteğini engelleyen bir kesin hüküm kabul edilemez.

Somut olayda davacının, Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'nun 01.05.1995 günlü raporunda işgöremezlik oranı %5.1 olarak belirlenmiştir. Davacı anılan oranın karşılığı olan maddi tazminatı almıştır.

Davacının zaman içerisinde işgöremezliği, Adli Tıp Kurumu 3.İhtisas Kurulu'nun 13.11.1996 günlü raporuna göre %15.2'ye yükselmiştir. Şu durumda işgöremezlikteki %10.1 fark için maddi tazminat isteği haklıdır. Çünkü önceki dava kesin hüküm oluşturmaz. Her bir artış ayrı bir maddi olgudur. Davalı şirket işgöremezlik farkı için hesap edilecek maddi tazminatı ödemekle yükümlü tutulmalıdır. Mahkemece anılan yönler üzerinde durulmaksızın davanın reddedilmiş olması bozmayı gerektirmiştir.

4.HD.29.06.2000, E.2000/4141 – K.2000/6380

www.TazminatHukuku.com